

«ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ» ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΙΖΟΝΑ

Η υποδοχή ενός βιβλίου...

Μιλώντας για μιαν απελθούσα συγκυρία, ο καθένας μπορεί να αντιπαρεταθεί ακόπως και αζημίως με τους ίσκιους, δίκως να ασχοληθεί με την υλική τους πηγή. Δεν είναι τυχαίο ότι ακόμα και οι σοβαρότερες ουσιαστικές «παραλείψεις» του βιβλίου του κ. Σημίτη δεν απετέλεσαν αντικείμενο σοβαρής κριτικής.

Πράγματι, ανεξάρτητα από το «πολιτικό κόστος» τους, οι χειρισμοί του «ασφαλιστικού» και του «εργασιακού» δεν κάνουν τίποτε άλλο από το να τεκμηριώνουν τα ευρύτερα διλήμματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν όλες οι κυβερνήσεις όταν καλούνται να συμβιάσουν τα ασυμβίβαστα.

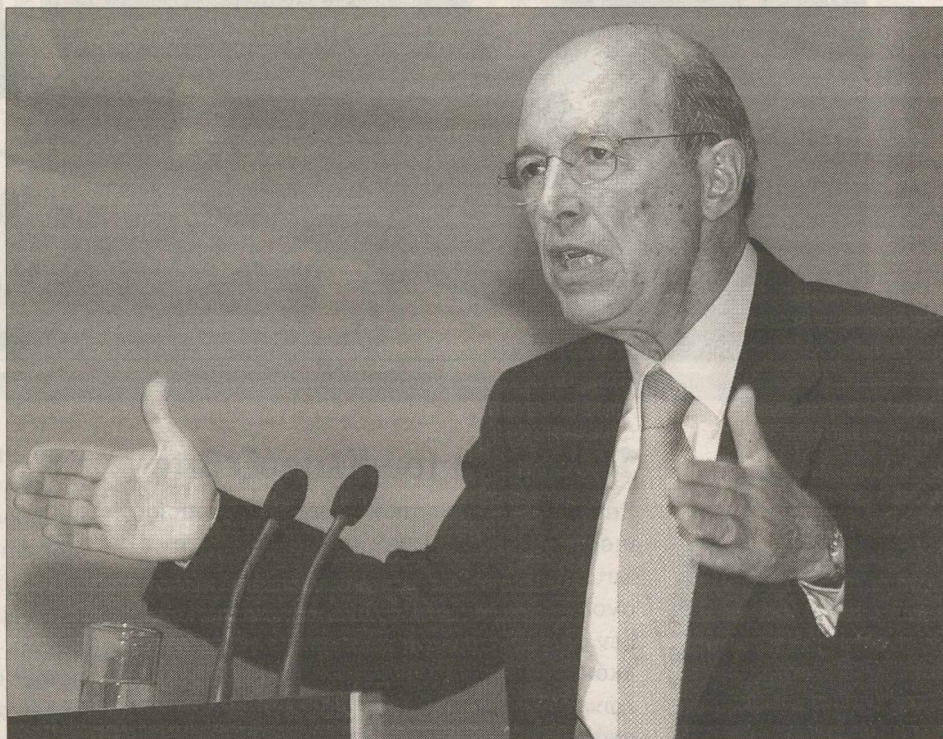
Μολονότι τα διλήμματα αυτά βρίσκονται στο επίκεντρο των αναλύσεων του τέως πρωθυπουργού, η σημασία τους τείνει να αποδυναμώνεται. Το ζήτημα δεν είναι δυνατόν ούτε να τίθεται με τεχνοκρατικά ποσοτικοποιημένους όρους ούτε ως δημαγωγική άρνηση της πραγματικότητας.

Ετσι, αντίθετα με τον κ. Σημίτη, ο οποίος και αν ακόμα αποφεύγει την «πολιτική φιλοσοφία» διδάσκει «πολιτική επιστήμη», οι αντιλέγοντες τείνουν να αρκούνται σε συγκυριακές πολιτικολογίες.

Το μείζον ηθικό, πολιτικό και ιδεολογικό πρόβλημα που τίθεται σε ό,τι αφορά την αναγκαία ίσως αλλά οδυνηρή υποχώρηση των κοινωνικών κρατών μπροστά στις επιταγές της παγκοσμιοποιημένης αγοράς ανταγωνιστικότητας λύνεται δίκως να έχει τεθεί. Παραμένει ανοικτό το ερώτημα πώς και με ποια κριτήρια είναι δυνατόν να ορίζεται η «ανάγκη».

Μολονότι είναι πλέον σαφές σε όλους ότι το μείζον κόστος του ελληνικού αλλά και του ευρωπαϊκού «εκσυγχρονισμού» εντοπίζεται στα κοινωνικά αδιέξοδα που συνεπιφέρει, δεν τίθεται καν το ερώτημα εάν οι κίνδυνοι της αύξουσας κοινωνικής ανασφάλειας, της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελούν τιμήματα που πρέπει να αναληφθούν στο όνομα μιας σαφώς υπέρτερης δεοντολογίας.

Παρά τις εξαγγελίες για ατέρμονη ανάπτυξη και πρόοδο και εις πέρισμα της συνεχούς «μάχης» εναντίον των δυσλειτουργιών της ελεύθερης αγοράς - και πρέπει να ομολογηθεί ότι στο σημείο αυτό ο

τέως πρωθυπουργός είναι φειδωλός τόσο σε υποσχέσεις όσο και σε διαβεβαιώσεις - η αισιόδοξη ευρωπαϊκή «φυγή προς τα εμπρός» δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο από αβέβαιος αντικατοπτρισμός ενός απώτερου μέλλοντος. Ενός μέλλοντος όπου, όπως έλεγε ο Κέινς, θα είμαστε όλοι μας νεκροί.

Και ακριβώς γι' αυτό τον λόγο το βιβλίο «αδικείται» και η σημασία του υποτιμάται. Η εξιστόρηση των περιπετειών και των αντιφάσεων ενός μακρόχρονου μεταρρυθμιστικού προγράμματος δεν αντιμετωπίζεται σαν βαρύ κοινωνικοπολιτικό δράμα αλλά σαν ελαφρά κωμωδία ηθών. Και έτσι, στο μέτρο που καμιά ανάγνωση δεν μπορεί ποτέ να είναι αυστηρά «αντικειμενική», η αναγκαία «υποκειμενικότητα» του λόγου μπορεί να εμφανίζεται ως τεκμήριο μιας ασήμαντης και μονόπλευρης απολογητικής εκλογίκευσης.

Από τη στιγμή που δεν αναγνωρίζεται η κεφαλαιώδης σημασία ενός κατ' ανάγκη αντιφατικού εγχειρήματος, όλα μπορεί να αβάνονται στα σκοτεινά «πραγματικά κίνητρα» των δρώντων.

Η υποκειμενική γραφή ερμηνεύεται ως ψυχολογική διαστροφή. Όταν κανείς δεν τολμά να αντεπιχειρήσει σε σχέση με τα μείζονα, δικαιώνεται η ενασχόληση με τις κρυμμένες ερ-

» Η κύρια αρετή του βιβλίου του κ. Σημίτη συνίσταται στην υπογράμμιση της θεμελιώδους σημασίας ενός πολιτικού σχεδιασμού που αυτοτοποθετείται στους αντιποδες ενός καταδικασμένου ιδεολογικού βολонταρισμού

μνείες για τα ελάσσονα. Ακόμα και εκ των ύστερων η πολιτική αναγιγνώσκεται ως θέαμα.

Και όμως, το μείζον πρόβλημα της εποχής μας εξακολουθεί να συμπυκνώνεται στις εγγενείς αντιφάσεις που διατρέχουν το πρόταγμα του ευρωπαϊκού εκσυγχρονισμού. Και από την άποψη αυτή το βιβλίο του κ. Σημίτη αποτελεί την αναγκαία αφετηρία για οποιονδήποτε σφαιρικό προβληματισμό.

Μέσα από τις σελίδες του αναδεικνύεται η διασύνδεση ανάμεσα στις διάφορες πτυχές του εθνικού γίγνεσθαι, τεκμηριώνεται η αύξουσα αλληλεξάρτηση της εσωτερικής και της εξωτερικής πολιτικής, υπογραμμίζεται η ανάγκη σχετικοποίησης όλων των κοινωνικών και οικονομικών στόχων και απομυθοποιούνται οι κάθε είδους ουτοπικές προβολές και οι πολιτικοί βολонταρισμοί. Υπό τις γραμμές, και ενάντια στο ρεύμα,

Ο τέως πρωθυπουργός Κ. Σημίτης κατά την παρουσίαση του βιβλίου του «Πολιτική για μια δημιουργική Ελλάδα 1996 - 2004» στο μουσείο Μπενάκη

νατέλλει η αντίθεση ανάμεσα στην επιθυμία και στην πραγματικότητα, στο όνειρο και στην αφύπνιση επιβάλλεται μέσα από μια διάχυτη συμβολική βία, η οποία μεταμφιέζει τον παραλογισμό σε λόγο και μετασημασιολογεί την αδράνεια σε δράση.

Ετσι, η κύρια αρετή του βιβλίου του κ. Σημίτη συνίσταται στην υπογράμμιση της θεμελιώδους σημασίας ενός πολιτικού σχεδιασμού που αυτοτοποθετείται στους αντιποδες ενός καταδικασμένου ιδεολογικού βολонταρισμού.

Ούτε παραγνωρίζει τις εξωγενείς δεσμεύσεις που επικαθορίζουν το πολιτικό γίγνεσθαι, ούτε όμως τις προβάλλει ως πρόσχημα για την επιγενόμενη διάψευση των σχεδίων του.

Για τον κ. Σημίτη οι έξωθεν οριοθετήσεις συνιστούν το αναγκαίο εκείνο πλαίσιο που μην μπορώντας, μην ελπίζοντας και μη στοχεύοντας να διαρρήξει οφείλουν να αποτελέσουν αντικείμενα συνεχούς επανεκτίμησης και αένας διαπραγματεύσεως.

Συστηματικά, υπομονετικά και πειστικά ο τέως πρωθυπουργός εκθέτει τις περίπλοκες, επίπονες και διαμεσολαβημένες διαδικασίες μέσα από τις οποίες θα πετύχει τα αποτελέσματα που επιδιώκει.

Και γι' αυτό ακριβώς αρθρώνει τα σύνθετα επιχειρήματά του, επισημαίνοντας εκ των προτέρων τα σταδιακά βήματα που πρέπει να επιχειρούνται σε όλους τους μακρόπνοους προγραμματισμούς.

Εξηγώντας με λεπτομέρειες το διάβημά του, ο κ. Σημίτης επιχειρεί να κοινοποιήσει την πρακτική πολιτική του εμπειρία προς όλους. Αυτή ακριβώς είναι και η συμβολική αξία της κατάθεσής του. Είναι ίσως η πρώτη φορά που ένας τέως πρωθυπουργός δεν επιλέγει να δρα ούτε ως ανεύθυνος σοφός, ούτε ως παρασκηνιακός κίνσσορ, ούτε ως ευκαιριακός δημαγωγός, ούτε ως μεγάλος σιωπηλός, ούτε ως άρχων των σιβυλλικών υπαινιγμών.

Ο κ. Σημίτης ομιλεί για την πολιτική εν ονόματι του λόγου και στοιχειοθετεί τον λόγο του χάριν της πολιτείας.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ ΧΘΕΣ ΣΤΟ «ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ»